

БУЛІНГ

Причини, наслідки, шляхи боротьби з наси́льством

Булінг (від англ. bully – хуліган, задирака, грубіян, «to bully» – задиратися, знущатися) – тривалий процес свідомого жорстокого ставлення, агресивної поведінки з метою заподіяти шкоду, викликати страх, тривогу або ж створити негативне середовище для людини.

Види булінгу

Ситуативний –

Спровокований певною
ситуацією і трапляється
тільки раз.

Систематичний –

постійні загрози вдома і в школі.

Основні механізми розвитку булінгу

СТРАХ

1

ЗАЗДРОЩІ ТА КОНКУРЕНЦІЯ

2

**БАЖАННЯ ПІДПОРЯДКОВУВАТИ
ВЛАСНІЙ ВОЛІ**

3

**БАЖАННЯ ВИТІСНИТИ КОГОСЬ ІЗ
ГРУПИ**

4

БАЖАННЯ ПРИНИЗИТИ ІНШОГО

5

- **Із проявами булінгу в Україні
стикаються 8 із 10 дітей.**

Такі дані оприлюднили в Українському
інституті дослідження екстремізму.
За дослідженнями соціологів Україна
посідає **четверту** сходинку серед
країн Європи за рівнем проявів
агресії підлітків.

Закон України
«Про внесення змін до деяких
законодавчих актів України щодо
протидії булінгу (цькуванню)»
2657/19 від 18.12.2018.

Указ
президента України
«Про Національну стратегію розбудови
безпечного і здорового освітнього
середовища у новій українській школі» від
25 травня 2020 року № 195/2020

Наказ
Міністерства освіти і науки України
«Деякі питання реагування на випадки

булінгу (цькування) та застосування заходів
виховного впливу в закладах освіти» від
28.12.2019 №1646

Наказ
Міністерства освіти і науки України
«Про затвердження плану заходів,
спрямованих на запобігання та
протидію булінгу (цькуванню) в закладах
освіти» від 26 лютого 2020 р. № 293.

Наказ
Міністерства освіти і науки України
«Про внесення змін до наказу Міністерства
освіти і науки України від 26 лютого 2020
року № 293» від 20.03.2020 № 420

Лист Міністерства освіти і науки України від 11.02.2020
№ 1/9-80 «Про затвердження наказу Міністерства освіти
і науки України від 28 грудня 2019 року №1646 «Деякі
питання реагування на випадки булінгу(цькування) та
застосування заходів виховного впливу в закладах
освіти»»

Лист Міністерства освіти і науки України від 20.03.2020
№ 6/480-20 «Про план заходів, спрямованих на
запобігання та протидію булінгу(цькуванню) в закладах
освіти»

Лист Міністерства освіти і науки України від 20.07.2020
№ 1/9-385 «Деякі питання організації виховного процесу
у 2020/2021 н.р. щодо формування в дітей та учнівської
молоді ціннісних життєвих навичок»

Особливості та види булінгу в ДНЗ

Прояви насильства в дитячому садку відрізняються від насильства в школі. У школі це група дітей, а в дошкільному закладі окремі діти. У дитячому садку при насильстві немає попередньої стадії обмірковування. Дошкільнята не усвідомлюють до кінця своїх дій. Відсутнє розуміння наслідків і почуття провини. Виправданням насильства є незначний проступок. Агресивна поведінка дітей розходиться з їх словами.

Це залякування та допомога агресивного фізичного залякування полягає у багаторазово повторюваних ударах, стусанах, підлізках, блокуванні, поштовхах і дотиках небажаним і не належним чином.

**Фізичний
булінг**

Це бойкот, плітки, ігнорування, ізоляція в колективі, інтриги, шантаж, вимагання, створення неприємностей.

**Поведінковий
булінг**

Виражається в постійних глузуваннях, образах, окриках і навіть прокльоні, підступ.

**Вербальна
агресія**

Булінг включає головні компоненти

відбувається у стосунках, учасники яких мають неоднакову владу

агресивна і негативна поведінка;

ця поведінка є навмисною;

здійснюється регулярно.

Як діти вибирають жертву для цькування?

Стати метою цькування дуже легко – достатньо виділятися чимось серед однолітків. Це можуть бути як зовнішні відмінності, так і поведінкові. Але варто розуміти: можна з дитинства носити окуляри або бути володарем веснянок, але не давати себе в образ. Діти підсвідомо знаходять того, хто не здатний за себе постояти і не зробить опору.

Основні риси дитини, яку легко пригнічувати:

- Низька самооцінка ;
- Сором'язливість, лякливність ;
- Похмурість, апатичність, незацікавленість в тому, що відбувається навколо ;
- Відсутність хоча б одного близького друга серед однолітків ;
- Смирненне прийняття всього, що відбувається

(в 90% випадків жертва булінг нікому не розповість про те, що відбувається).

Провокативні жертви булінгу

Звичайно, це не означає, що дитина напрошується сама, ні в якому разі! Але його поведінка настільки відверто різниться з поведінкою однолітків, що часом викликає роздратування і нерозуміння навіть у педагогів:

- Діти, які погано піддаються навчанню і сильно відстають від інших;
- підлиза і ябеди;
- Сильно залежні від батьків і гіперопікувані;
- Дуже хворобливі діти (через те, що рідко з'являються в компанії, інші діти від них відвикають)

Як зрозуміти, що дитину ображають?

Якщо це стосується дитячого садка і підготовчих занять, то дитина, якого ображають одноліткі, може і не буде відверто відмовлятися туди йти, але буде радий будь-якій можливості залишитися вдома. Після спілкування з однолітками дитина пригнічена і на пропозицію покликати кого-небудь в гості завжди відмовляється або відповідає, що нікого. Можуть траплятися безпричинні істерики і сльози без очевидного мотиву.

Соціальна структура булінгу

булінгу

Беруть активну участь в булінгу завжди три групи дітей.

АГРЕСОР

ЖЕРТВА

СПОСТЕРІГАЧ

Спостерігач або союзник

У питанні дитячої агресії завжди є третя сторона, і вина спостерігача нітрохи не менше провини самого агресора. Чому діти не діють або підключаються до цькування зрозуміти досить просто: Страх опинитися на місці жертви Страх виділитися з натовпу і легко піддаються чужому впливу Вважають кпини - розвагами, а жорстокість і грубість - нормою Колись були на місці жертви і тепер відіграються стають заздрість, помста, відчуття неприязні, прагнення відновити справедливість; боротьба за владу; потреба підпорядкування лідерів, нейтралізації суперника, самоствердження тощо.

Дискримінуються діти

за такими ознаками:

- стать, вік,
- хвороби,
- інвалідність,
- сімейний стан,
- зовнішність,
- відсутність досвіду життя в колективі,
- низький інтелект,
- релігійні переконання,
- етнічне походження,
- місце проживання,
- майновий стан,
- мова,
- страх перед садочком.

Що впливає на агресивну поведінку дітей

Культ насильства
в суспільстві

Гіперопіка

Негативний
вплив ЗМІ

Байдужість з
боку батьків

Низький рівень
виховання

Комп'ютерні
ігри

Риси жертв булінгу

Вони полохливі, чутливі,
замкнуті та сором'язливі.

Вони схильні до депресії і
частіше за своїх ровесників
думають про самогубство.

Вони часто тривожні, невпевнені в собі, нещасні і мають низьку самооцінку.

Не мають жодного друга,
спілкуються з дорослими,
частіше, ніж з однолітками.

1 діти, які самі зазнавали образ вдома, в дитячому садочку чи на вулиці;

2 діти з неблагонадійних сімей;

3 діти з середньою чи низькою успішністю

4 діти, які хочуть себе показати, завоювати популярність в очах інших, будь-яким способом привабити до себе увагу;

**Хто
ображає
найчастіше**

Характеристика агресора булінгу

Неврівноваженість,
самозакоханість.

Надмірна злість, ворожість,
бажання «почухати кулаки».

Підвищене положення
в суспільстві.

Наслідки для жертви булінгу

Розлади
психіки

Навіть 1 випадок булінгу залишає
глибокий емоційний шрам, що вима-
гає спеціальної роботи психолога.

Труднощі
у взаєминах

У більшості випадків залишаються
самотніми на все життя. Більше спіл-
куються в соціальних мережах, ніж в
реальному світі.

Хвороби

Результатом булінгу дуже часто бувають
фізичні нездужання. Можливі розлади сну
і переростання травми в психосоматику.

Методи припинення булінгу

Вплив на агресора
ззовні

Залучення
вихователя

Розмова

Як впоратись з ситуацією самотійно

Ігноруйте кривдника.

Не соромтеся обговорювати.

Стримуйте гнів та злість.

Не вступайте в бійку.

Використайте гумор.

Поради батькам для надання допомоги дитині

Спілкування

Підтримка

Розмова в закладі освіти

• Роль вихователя •

У дитячому садку діти про все розповідають вихователю.

Вихователь – арбітр. Він стежить за неприпустимою агресією. Всі діти чекають реакції вихователя.

Вихователь чітко розпізнає форми агресії і насильства. Він обов'язково повинен привчати дітей справлятися з агресією всередині себе.

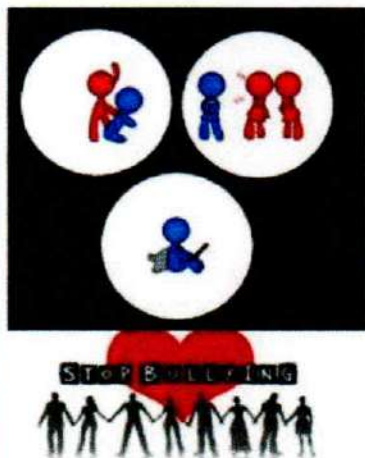

Як боротися з Булінгом?

- Звертайте увагу на поведінку дитини, на чийй би позиції він не був: нападник, спостерігач або жертва - це потрібно припинити.

Проблема булінгу, вирішена на ранній стадії, буде мати мінімум наслідків для психіки дитини. Якщо ж пустити все на самотплив, слід залишиться незгладимий, причому для всіх учасників конфлікту.

Якщо дитина агресивна і не бачить іншого способу взаємодії з однолітками або молодшими, крім як принижувати і бити, у нього серйозні проблеми, які він не може сформулювати і обговорити.

- Ніколи не ігноруйте скаргу дитини, навіть коли вона здається вам дрібницею. Пройгнорувачи її один раз, ви більше ніколи не досягнете відвертості і не дізнаєтеся, коли і за яких обставин все погіршилося.

● Почніть виховання лояльності з себе самих.

Ваша нетерпимість до людей іншої національної приналежності, до певних рис характеру, стереотипи і навішування ярликів – тільки ваша справа.

Не заражайте цим дитини, інакше виховуєте майбутнього шкільного булі.

Пам'ятайте:

дитина, що стала учасником цькування, якої б позиції вона не дотримувалася при цьому, потребує серйозної роботи з дитячим психологом!

Найкращим **способом профілактики** є створення **кодексу правил поведінки** в навчальному закладі. Обов'язковою умовою всіх профілактичних заходів щодо булінгу є співпраця та налагодження взаємин між адміністрацією ДНЗ вихователями, психологом та батьками дітей, які стали учасниками булінгу, або знаходяться в групі ризику.

• Увага! •

До булінгу в закладах освіти належать випадки, які відбуваються безпосередньо в приміщенні закладу освіти та на прилеглих територіях (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для занять спортом, проведення заходів, коридорами, роздягальнями, вбиральнями, душовими кімнатами, їдальнею тощо) та (або) за межами закладу освіти під час заходів, передбачених освітньою програмою, планом роботи закладу освіти, та інших освітніх заходів, що організовуються за згодою керівника закладу освіти, в тому числі дорогою до (із) закладу освіти.

Учасники освітнього процесу мають повідомити про випадок булінгу (цькування), стороною якого вони стали або підозрюють про його вчинення стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу або про який отримали достовірну інформацію, керівника закладу освіти або інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти.

У закладі освіти заяви або повідомлення про випадок булінгу (або підозру щодо його вчинення) приймає керівник закладу.

Повідомлення можуть бути в усній (або) письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації.

Порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування)

1. У день подання заяви видається наказ по закладу освіти про проведення розслідування із визначенням уповноважених осіб.
2. Створюється комісія з розгляду випадків булінгу (далі – Комісія) зі складу педагогічних працівників (у тому числі психолог, соціальний педагог), батьків постраждалого та булера, керівника закладу освіти та скликається засідання.
3. Комісія протягом 10 днів проводить розслідування та приймає рішення:
 - якщо Комісія визнає, що це був булінг, а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять системний характер, про це повідомляються уповноважені підрозділи органів поліції України та Служба у справах дітей;
 - якщо Комісія не кваліфікує випадок як булінг а постраждальний не згоден з цим, то він може одразу звернутись до органів Національної поліції України із заявою.
4. Рішення Комісії реєструються в окремому журналі, зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів усіх членів Комісії.
5. Кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), за наявності — спостерігачі зобов'язані виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу в закладі освіти.

